

Svar på skriftligt spörsmål SSS 21/2017 rd

Svar på skriftligt spörsmål om användningen av transfetter i Finland

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 21/2017 rd undertecknat av riksdagsledamot Kari Kulmala /saf:

Är regeringen medveten om transfetternas farlighet och ämnar regeringen helt förbjuda eller begränsa användningen av transfetter?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Transfetter innehåller transfettsyror. Transfetter är till sin kemiska struktur omättade fetter, men har i motsats till andra omättade fetter en fast form. Transfetter påverkar kroppen på samma sätt som mättade fetter. Transfetter, som är ett resultat av en industriell process, har i flera undersökningar konstaterats vara skadligare för kroppen än mättade fetter. Industriella transfetter minskar mängden gynnsamt HDL-kolesterol och ökar mängden skadligt LDL-kolesterol i kroppen samt försämrar förhållandet mellan de olika typerna av kolesterol. Dessutom ökar transfetter oxideringen av LDL-kolesterol i kroppen, vilket är ett förstadium till åderförfattning. Användningen av transfetter ökar risken för hjärtsjukdomar mer än något annat näringsämne i förhållande till energiinnehållet.

Transfett uppstår som ett resultat av en industriell process, men förekommer även naturligt i idisslars ämnesomsättning. Transfett som härstammar från idisslare finns i mjölkprodukter samt nötkött, lammkött och getkött. Industriella transfetter och transfetter från idisslare har olika struktur och inverkan.

Enligt både internationella och nationella näringsrekommendationer ska intaget av hårda fetter (mättade fetter och transfetter) utgöra mindre än 10 procent av det totala energiintaget (E %). Enligt Finlands nationella näringsrekommendationer (2014) bör intaget av mättade fetter vara mindre än 10 E % och intaget av transfetter så lågt som möjligt. Enligt världshälsoorganisationen WHO:s rekommendation bör det dagliga intaget av transfett vara högst 1 E % (högst 2,2 g per dygn).

I Europa har Danmark (2003), Schweiz (2008), Österrike (2009), Island (2011), Ungern (2013) och Norge (2014) genom nationell lagstiftning begränsat andelen transfetter i livsmedel i regel så att andelen transfett får vara högst 2 g/100 g fett.

I Finland har ingen gräns för andelen transfett fastställts i lagstiftningen, eftersom finländarnas intag av transfett rejält underskrider WHO:s rekommendation. Enligt undersökningen FINRAVINTO 2012 är finländarnas dagliga intag av transfetter 0,43 E % (cirka 1 g per dygn).

Svar på skriftligt spörsmål SSS 21/2017 rd

På motsvarande sätt är intaget av mättat fett i genomsnitt 14 E % (rekommendation 10 E %). Intaget av transfett har under många år hållits på samma nivå, men intaget av mättat fett har ökat.

Det låga intaget av transfett i Finland beror för sin del på att den finländska margarinindustrin redan på 1990-talet började använda transförestring som härdningsmetod för vegetabiliska oljor, en metod där inga transfetter bildas. Halterna av transfetter i andra livsmedel som innehåller fett har också minskat. Cirka 60 procent av finländarnas intag av transfetter härstammar från kött och mjölk och endast cirka 40 procent från näringsfetter och andra bearbetade livsmedel. Livsmedelssäkerhetsverket Evira har i flera undersökningar utrett halterna av transfetter i olika livsmedel. I en nordisk jämförelse har finländarna det lägsta intaget av transfetter. I fråga om fettet i finländarnas kostintag är det inte transfetterna som är problemet, utan det alltför stora intaget av mättat fett.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (livsmedelsinformationsförordningen) förpliktar Europeiska kommissionen att lägga fram en rapport om förekomsten av transfetter i livsmedel och i kostintaget för Europas befolkning. Rapporten ska innehålla en bedömning av olika metoder som kan få konsumenterna att göra hälsosammare val eller som kan främja tillhandahållandet av hälsosammare livsmedelsalternativ till konsumenterna. Rapporten ska även ta ställning till konsumentinformation om transfetter eller begränsning av användningen av transfetter. Kommissionens gemensamma forskningscentrum (JRC) genomförde en utredning som bakgrund till kommissionens rapport. Medlemsstaterna ombads våren 2014 besvara en enkät, med vilken bakgrundsinformation till rapporten samlades in. Finlands svar på enkäten bereddes under ledning av jord- och skogsbruksministeriet.

Kommissionens rapport publicerades i december 2015. I rapporten presenterades som preliminär slutsats att ett gränsvärde för halten industriella transfettsyror skulle vara den effektivaste åtgärden när det gäller att skydda konsumenternas hälsa. Kommissionens rapport finns på nätet:

http://ec.europa.eu/food/safety/labelling_nutrition/labelling_legislation/trans-fats_en.

I livsmedelsinformationsförordningen föreskrivs det om tillhandahållande av livsmedelsinformation. Fetter som har använts i tillverkningen av livsmedel ska anges i ingrediensförteckningen på förpackningen. Om härdad olja har använts ska det nämnas. Livsmedlets näringssammansättning framgår av näringsdeklarationen, som är obligatorisk för nästan alla livsmedel. I näringsdeklarationen anges den totala mängden fettsyror samt mängden mättade fettsyror. Det är också möjligt att ange mängden enkelomättat fett och fleromättat fett. Transfetsyror anges inte i näringsdeklarationen.

I Finland underskrider det dagliga intaget (1 g/dygn) av transfetter rejält WHO:s gränsvärde (högst 2,2 g/dygn), och därför har näringsexperter och medicinska experter inte betraktat transfett som en så stor hälsorisk att det skulle vara nödvändigt att begränsa mängden genom nationella bestämmelser eller föreskriva om att mängden måste uppges på livsmedelsförpackningarna. När Europeiska kommissionen vidtar fortsatta åtgärder utgående från rapporten om transfetter,

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 21/2017 rd

kommer Finland att delta aktivt i detta arbete. I regel anser de finländska myndigheterna att det är bättre att fastställa en maximal tillåten mängd för innehållet av transfetter i livsmedel än att tillämpa obligatoriska märkningar.

De kostnader som ett ohälsosamt kostintag medför för samhället och det personliga lidande som individen utsätts för kräver aktiva åtgärder av regeringen. Regeringen anser att det är viktigt att åtgärderna inriktas på ett sådant sätt att de är effektiva. De största svagheterna i finländarnas kostintag är för stort intag av mättat fett, för rikligt intag av salt samt för låg konsumtion av grönsak och frukt.

Helsingfors 24.2.2017

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'K. Tiilikainen', is positioned above the printed name.

Jordbruks- och miljöminister Kimmo Tiilikainen